

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 199/02-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. októbra 2002 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. A. J., bytom B. B., zastúpeného advokátom JUDr. I. M., Ž., vo veci porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v konaní pred Daňovým úradom Žilina I vo veci nároku na vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie mesiacov apríl, máj a jún 1997, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. A. J. o d m i e t a pre nedostatok svojej právomoci.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 24. mája 2002 doručené podanie Ing. A. J. (ďalej len „sťažovateľ“), bytom B. B., zastúpeného advokátom JUDr. I. M., Ž., označené ako „Ústavná sťažnosť pre porušenie čl. 48 ods. 2, čl. 35 ods. 1 ústavného zákona č. 460/1992 Zb. v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len Ústava Slovenskej republiky)“. Z jeho obsahu vyplynulo, že sťažovateľ ním namieta zbytočné

prieťahy v konaní Daňového úradu Žilina I vo veci nároku na vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie mesiacov apríl – jún 1997.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol:

„Daňový subjekt Ing. A. J. – DTC, so sídlom Ž. podal v zákonom stanovenej lehote a v súlade s ust. zákona č. 289/1995 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov daňové priznanie na dani z pridanej hodnoty (ďalej len DPH) za zdaňovacie obdobie mesiaca apríl 1997, máj 1997 a jún 1997.

Takto si navrhovateľ uplatnil v súlade s ust. § 23 zákona o DPH nárok na vrátenie nadmerného odpočtu:

- za zdaňovacie obdobie mesiaca apríl 1997 23 % DPH z daňového dokladu fa. č.: 14/04/97 zo dňa 17. 04. 1997 vo výške nadmerného odpočtu 1. 115. 000, - Sk,

- za zdaňovacie obdobie mesiaca máj 1997 23% DPH z daňového dokladu fa. č.: 14/05/97 zo dňa 14. 05. 1997 vo výške nadmerného odpočtu 1. 230. 000, - Sk a

- za zdaňovacie obdobie mesiaca jún 1997 23% DPH z daňového dokladu fa. č.: 13/06/97 zo dňa 13. 06. 1997 vo výške nadmerného odpočtu 1. 575. 000, - Sk.

Správca dane svojím rozhodnutím č. 694/240/53250/97 zo dňa 04. 08. 1997 prerušil daňové konanie vo veci vrátenia nadmerného odpočtu za zdaňovacie obdobie mesiaca apríl 1997. Svoje rozhodnutie odôvodnil v zmysle § 26 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov začatím konania o predbežnej otázke, in concreto vypracovaním znaleckého posudku.

Daňový subjekt svojimi podnetmi zo dňa 22. 09. 1997 adresovanými správcovi dane požiadal Daňový úrad I Žilina o vysvetlenie jeho zdĺhavého postupu ohľadne vrátenia nárokovaného nadmerného odpočtu na DPH. Poukázal pritom na ust. § 23 ods. 1 zákona o DPH. Správca dane reagoval na uvedený podnet listom zo dňa 16. 10. 1997. V tomto liste odkazuje na ust. § 23 ods. 2 zákona o DPH, t. j. na skutočnosť, že správca dane začal kontrolu oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu, ktorá do uvedeného dňa nebola ukončená. Ohľadne písomného oznámenia začatia takejto kontroly daňovému subjektu správca uviedol, že nie je právny predpis, ktorý by takúto povinnosť správcovi výslovne uložil.

Dňa 10. 11. 1997 požiadal navrhovateľ správcu dane o oznámenie presného dátumu začatia daňovej kontroly DPH za mesiace apríl, máj, jún 1997. Správca dane listami zo dňa 24. 11. 1997 za mesiac apríl, dňa 28. 11. 1997 za mesiac máj oznámil navrhovateľovi presný dátum začatia daňovej kontroly. Vo vzťahu k zdaňovaciemu obdobiu mesiaca jún 1997 oznámil jej zahájenie už listom zo dňa 19. 08. 1997, čo však nezodpovedá jeho vyššie uvedenému právnomu stanovisku. Uvedenú okolnosť potvrdil správca vo svojej odpovedi zo dňa 24. 11. 1997.

Rozhodnutiami č.: 694/2401203/98, č.: 694/240/1288/98, č.: 694/240/1284/98 zo dňa 12. 01. 1998, resp. 13. 01. 1998 Daňový úrad Žilina I ako príslušný správca dane opäť prerušil daňové konanie vo veci kontroly oprávnenia nároku na vrátenie nadmerného odpočtu DPH za zdaňovacie obdobia apríl, máj, jún 1997. Takéto konanie odôvodnil opäť ust. § 25a, § 26 zákona č. 511/1992 Zb. zákona o správe daní a poplatkov.

Daňový subjekt svojim podaním zo dňa 19. 02. 1998 požiadal Ústredné daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky o odstránenie prietahov v činnosti Daňového úradu Žilina I ohľadne vrátenia nárokovaného nadmerného odpočtu DPH. V tejto súvislosti poukázal na ust. § 30a zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a súčasne požiadal, aby vo veci ďalej konalo Ústredné daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky, pracovisko Žilina. Daňový subjekt ďalej uviedol, že listom zo dňa 15. 01. 1998 upozornil Daňový úrad Žilina I na porušovanie zákona a požiadal o urýchlené odstránenie prietahov v jeho konaní. Správne orgány však nevykonali nápravu uvedeného protiprávneho stavu, neposkytli navrhovateľovi žiadnu odpoveď.

Navrhovateľ listami zo dňa 30. 10. 1998 a listom zo dňa 01. 12. 1998 požiadal správcu dane o vrátenie predmetného nárokovaného nadmerného odpočtu DPH. Správca svojimi odpoveďami zo dňa 01. 12. 1998, resp. 14. 12. 1998 zamietol vrátenie takéhoto nadmerného odpočtu DPH s odkazom na svoje rozhodnutia o prerušení daňového konania zo dňa 12. 01. 1998, resp. 13. 01. 1998.

Navrhovateľ sa dňa 07. 12. 1998 obrátil so svojim podnetom na Krajskú prokuratúru v Žiline, v ktorom žiadal o preskúmanie zákonností rozhodnutí a postupu správcu dane vo veci vrátenia nárokovaného nadmerného odpočtu. Poukázal na skutočnosť, že zdĺhavým postupom správcu dane dochádza k porušovaniu jeho základných ľudských práv a slobôd. Takáto nečinnosť správcu dane (daňová kontrola začala dňa 02. 06. 1997) vnáša značnú

neistotu do jeho ďalšej podnikateľskej činnosti. Okresná prokuratúra v Žiline nenašla v postupe správcu dane porušenie zákona, a preto podnet navrhovateľa odložila.

Ing. A. J. požiadal správcu dane listom zo dňa 11. 03. 1999, 07. 07. 1999 a 31. 08. 1999 o vrátenie nárokovaného nadmerného odpočtu. Jeho žiadosti boli zamietnuté.

Návrhom zo dňa 06. 04. 1999, ktorý bol Ústrednému daňovému riaditeľstvu doručený dňa 09. 04. 1999, sa navrhovateľ opäť domáhal prešetrenia nečinnosti Daňového úradu Žilina I.

Daňový subjekt podal dňa 08. 11. 1999 v súlade s ust. zákona č. 152/1998 Z. z. o sťažnostiach sťažnosť na postup správcu dane – Daňového úradu Žilina I. Predmetné podanie doplnil listom zo dňa 15. 12. 1999. V sťažnosti opäť upozornil na pretrvávajúce priedahy v činnosti správcu dane. Ústredné daňové riaditeľstvo nevykonalo v predmetnej veci nápravu.

Dňa 15. 12. 1999 sa navrhovateľ opäť obrátil so svojim podnetom na Krajskú prokuratúru v Banskej Bystrici. Namietal nečinnosť Ústredného daňového riaditeľstva vo vzťahu s vyššie uvedenou sťažnosťou daňového subjektu zo dňa 08. 11. 1999. Prokurátorka Krajskej prokuratúry v liste zo dňa 10. 03. 2000 oznámila navrhovateľovi opatrenia, ktoré vo veci vykonala. V súlade so zákonom o prokuratúre navrhla Ústrednému daňovému riaditeľstvu, pracovisko Žilina opraviť záver z prejednávania sťažnosti navrhovateľa zo dňa 08. 11. 1999 a v ďalšom konaní zabezpečiť odstránenie zbytočných priedahov. Príslušné územné finančné orgány odporúčanie Krajskej prokuratúry nerešpektovali.

Navrhovateľ sa svojim ďalším podaním zo dňa 15. 12. 1999 obrátil na Najvyšší kontrolný úrad. Požadoval preskúmanie postupu príslušných územných finančných orgánov. Aj na základe odpovede Najvyššieho kontrolného úradu zo dňa 12. 01. 2000 navrhovateľ listom zo dňa 02. 11. 2001 požiadal Ministerstvo financií Slovenskej republiky o opakované preskúmanie postupu Daňového úradu Žilina I. Opätovne poukázal na zdĺhavé konanie, resp. nečinnosť správcu dane. Predmetný podnet postúpilo Ministerstvo financií na vybavenie Daňovému riaditeľstvu v Banskej Bystrici. V odpovedi zo dňa 02. 11. 2001 sa Daňové riaditeľstvo, pracovisko Žilina s námietkou navrhovateľa vôbec nevysporiadalo. Nemožno prehliadnuť i tú skutočnosť, že o námietke navrhovateľa v konečnom dôsledku rozhodoval správny orgán, ktorého činnosť v predmetnej veci navrhovateľ viackrát predtým namietal.

Dňa 03. 04. 2000 (teda po necelých troch rokoch od začatia daňovej kontroly vyhotovil správca dane protokol o priebežnej kontrole DPH za mesiac jún 1997 pod č.: 694/321/28241/200, za mesiac máj 1997 pod č.: 694/321/28254/2000, za mesiac apríl 1997 pod č.: 694/321/28227/2000.

Dňa 19. 04. 2000 požiadal navrhovateľ správcu o zaslanie presne špecifikovaných dokladov, ktoré sa ho priamo dotýkali, a na ktoré sa správca pri svojej kontrole odvolával. Správca listom zo dňa 11. 05. 2000 jeho žiadosť s odkazom na ust. § 22 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov zamietol. Za takéto doklady správca označil i výpis z obchodného registra. V zápisnici o ústnom pojednávaní zo dňa 09. 05. 2000 požiadal daňový subjekt správcu dane k nahliadnutiu všetky dokumenty, na ktoré sa správca odvoláva vo svojich protokoloch zo dňa 03. 04. 2000 a vo svojich rozhodnutiach. Na novom ústnom pojednávaní konanom dňa 15. 02. 2000 opätovne požiadal daňový subjekt správcu o nahliadnutie do vyššie uvedených dokladov. Správa jeho žiadosť listom zo dňa 19. 05. 2000 zamietol.

Dňa 15. 06. 2000 správca zaslal daňovému subjektu list, v ktorom konštatoval, že dňa 15. 05. 2000 boli prerokované vyššie uvedené protokoly o priebežnej kontrole zo dňa 03. 04. 2000. K prerokovaniu protokolov však vôbec nedošlo, Ing. A. J. len požiadal o nahliadnutie do dokladov, bez ktorých sa nemohol kvalifikovane vyjadriť k výsledkom kontroly. Z uvedených dokladov vychádzajú i výsledky kontrolnej činnosti správu v predmetných protokoloch. Správca dane listom zo dňa 15. 06. 2000 umožnil daňovému subjektu nazrieť do dokladov, ktoré ešte dňa 11. 05. 2000 odmietol daňovému subjektu poskytnúť s odkazom na už cit. ust. zákona č. 511/1992 Zb. Konkrétne sa jedná o znalecký posudok znalca Ing. K. A., ktorým znalec ohodnotil predmetnú strojnú technológiu daňového subjektu. Na uvedené skutočnosti upozornil daňový subjekt správcu listami zo dňa 20. 06. 2000 a 08. 07. 2000. Zároveň požiadal o nahliadnutie do uvedených spisových materiálov správcu na deň 06. 07. 2000 o 08. 00 hod. Správca dane až dňa 15. 05. 2000 umožnil kontrolovanému daňovému subjektu nahliadnuť do spisového materiálu a vyhotoviť si z neho odpisy.

Máme za to, že uvedené konanie správcu dane je v rozpore s ust. § 2 ods. 2 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov v znení neskorších predpisov. V zmysle tohto ustanovenia zákona správca dane v daňovom konaní postupuje v úzkej súčinnosti

s daňovými subjektami a pri vyžadovaní plnenia ich povinností v tomto konaní použije len také prostriedky, ktoré ich najmenej zaťažujú a umožňujú pritom správne vyrubiť a vybrať daň. Správca dane v tomto prípade odmietol navrhovateľovi nahliadnuť do dokladov, na ktoré sa vo svojich protokoloch výslovne odvoláva, a tak znemožnil náležité prerokovanie týchto protokolov a riadnu obranu daňového subjektu.

Navrhovateľ požiadal listom zo dňa 26. 05. 2000 správcu dane o vysvetlenie prerušenia predmetného daňového konania, ktoré do uvedeného dňa trvá už tri roky. Správca vo svojej odpovedi zo dňa 16. 06. 2000 uviedol, že prerušenie konania je ukončené a správca pokračoval v konaní z vlastného podnetu vypracovaním protokolov o kontrole zo dňa 03. 04. 2000.

Ústredné daňové riaditeľstvo Banská Bystrica obdržalo dňa 14. 06. 2000 doplnenie sťažnosti daňového subjektu zo dňa 26. 05. 2000. Odpoveďou zo dňa 23. 06. 2000 správny orgán odmietol riešiť navrhovateľom namietané skutočnosti.

Dňa 22. 06. 2000 sa navrhovateľ obrátil so svojim podnetom na Krajskú prokuratúru v Banskej Bystrici, v ktorom žiadal o preskúmanie zákonnosti postupu územných finančných orgánov. Vo svojom návrhu poukázal na skutočnosť, že už viac ako tri roky príslušný správca dane nerozhodol o jeho nároku na vrátenie nadmerného odpočtu napriek tomu, že splňa všetky zákonom požadované predpoklady pre jeho vrátenie. Zároveň požiadal Krajskú prokuratúru o odstránenie prieťahov v predmetnej veci.

Listom zo dňa 22. 08. 2000 reagovala Okresná prokuratúra na vyššie uvedený podnet navrhovateľa. Vo svojom stanovisku o. i. uviedla, že dňa 04. 08. 1997, 12. 01. 1998 a 13. 01. 1998 príslušný správca dane skutočne prerušil predmetné daňové konanie z dôvodu konania o predbežnej otázke. In concreto sa malo jednať o vyhotovenie znaleckého posudku na predmetnú strojnú technológiu navrhovateľa znalcom Ing. A. a vypočutie svedkov. V tejto súvislosti poukazujem na tú skutočnosť, že dotknutý znalecký posudok bol vyhotovený už dňa 08. 09. 1997, a teda tu neboli ďalšie dôvody na prerušenie daňového konania. Vypočutie svedkov p. P. a p. Č. sa uskutočnilo až dňa 29. 03. 2000. Daňový úrad Žilina I pokračoval v daňovom konaní dňom 03. 04. 2000. Samotné konanie o predbežnej otázke teda trvalo tri roky.

Prokuratúra vo svojom stanovisku označila rozhodnutia o prerušení daňového konania za protizákonné, a samotné prerušenie konania v zmysle § 25a zákona č. 511/1992

Zb. o správe daní a poplatkov pri daňovej kontrole za neprípustné. Pokiaľ navrhovateľ namieta zbytočné prieťahy v konaní správcu dane, a teda i dĺžku daňovej kontroly, prokuratúra vyslovila právny názor, že platné znenie zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov časovo neohraničuje trvanie takejto kontroly, a teda takáto námietka navrhovateľa je neopodstatnená.

Daňový úrad I Žilina svojimi rozhodnutiami č.: 694/321/44130/2000, č.: 694/321/44143/2000, č.: 694/321/44138/2000 zo dňa 19. 05. 2000 neuznal daňovému subjektu Ing. A. J. – DTC nárokovaný nadmerný odpočet na DPH za zdaňovacie obdobie apríl, máj, júl 1997 a zároveň určil daňovému subjektu vlastnú daňovú povinnosť a predpísané zvýšenie dane. Na základe podaného odvolania daňového subjektu Ústredné daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky, pracovisko Žilina ako orgán odvolací svojimi rozhodnutiami č.: VI/210/6974/00/Jaro, č.: V/210/6976/00/Jaro, č.: V/210/6978/00/Jaro zo dňa 26. 09. 2000 potvrdilo rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu. Na podklade žaloby o preskúmanie vyššie uvedených rozhodnutí správnych orgánov, ktorú podal v zákonnej lehote daňový subjekt, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom pod č.: 5 Sž 203/00, 5 Sž 13 – 16/01zrušil všetky žalobou napadnuté rozhodnutia správnych orgánov a vec im vrátil na ďalšie konanie.

Daňový úrad Žilina I začal dňa 05. 09. 2001 opakovanú daňovú kontrolu DPH daňového subjektu Ing. A. J. – DTC za zdaňovacie obdobie mesiacov apríl, máj, jún 1997. Dňa 06. 09. 2001 vydal správca dane rozhodnutie č.: 694/2201/90508/2001 o predbežnom opatrení, ktorým nariaďuje daňovému subjektu Ing. A. J. – DTC povinnosť strpieť zadržanie uplatnených nadmerných odpočtov až do doby, pokiaľ nebude overený nárok na ich vrátenie vykonanou opakovanou daňovou kontrolou.

Navrhovateľ dňa 15. 08. 2001 požiadal správcu dane o vrátenie nárokovaného nadmerného odpočtu. Podanie navrhovateľa správcu dane odmietol prijať s odôvodnením, že nepatrí do pôsobnosti žiadneho správcu dane. Konanie vo veci nárokovaného nadmerného odpočtu považuje správca dane za vybavené rozhodnutím o predbežnom opatrení.

Navrhovateľ sa dňa 02. 11. 2001 opätovne obrátil na Krajskú prokuratúru v Banskej Bystrici s podnetom o preskúmanie zákonnosti postupu správcu dane. Dňa 02. 11. 2001 sa

opäť obrátil na Ministerstvo financií Slovenskej republiky so sťažnosťou o preskúmanie postupu správcu dane.

Máme za to, že navrhovateľ využil všetky právne prostriedky nápravy, ktoré mu priznáva platný právny poriadok Slovenskej republiky.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že sa ako daňovník na priedahoch správcu dane nepodieľal, v daňovom konaní vystupoval aktívne. Viackrát požiadal správcu dane, resp. jemu nadriadený správny orgán o vrátenie nárokovovaných nadmerných odpočtov, požadoval odstránenie zbytočných priedahov v ich činnosti a vydanie konečného rozhodnutia vo veci. Navrhovateľ sa obrátil so sťažnosťami na Ministerstvo financií Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy, do pôsobnosti ktorého patrí i činnosť územných finančných orgánov. O odstránenie zbytočných priedahov, nezákonného stavu požiadal navrhovateľ orgány prokuratúry, ktoré v zmysle čl. 149 Ústavy Slovenskej republiky chránia práva a zákonom chránené záujmy fyzických a právnických osôb. Príslušné územné finančné orgány nerešpektovali zistenia a návrhy prokuratúry. Na výzvy správcu dane riadne a včas odpovedal a na požiadanie sa osobne, resp. v zastúpení svojho splnomocneného zástupcu dostavil na prejednanie veci, o čom svedčia i zápisnice o ústnom pojednávaní zo dňa 09. 05. 2000, 15. 05. 2000, 29. 03. 2000, 09. 10. 2001, 10. 10. 2001. Sme toho názoru, že správaním navrhovateľa nedošlo k spomaleniu postupu správcu dane.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že navrhovateľ podal daňové priznanie na daň z pridanej hodnoty za mesiac apríl 1997 dňa 23. 05. 1997, za mesiac máj 1997 dňa 24. 06. 1997 a za mesiac jún 1997 dňa 23. 07. 1997.

Podľa ust. § 23 ods. 1 zákona č. 289/1995 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov má platiteľ nárok na vrátenie nadmerného odpočtu do 30 dní odo dňa predloženia daňového priznania za príslušné zdaňovacie obdobie, najneskôr však 25. deň po skončení zdaňovacieho obdobia, za ktoré bolo daňové priznanie predložené. V zmysle ods. 2 cit. ust. zákona v spojení so začatím daňovej kontroly na zistenie oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu sa predmetná lehota upravuje, správca dane je povinný vrátiť nárokovovaný nadmerný odpočet do 10 dní odo dňa skončenia kontroly.

V našom prípade daňová kontrola začala za mesiac apríl 1997 dňa 02. 06. 1997, za mesiac máj 1997 dňa 09. 07. 1997, za mesiac jún 1997 dňa 02. 09. 1997. Do dnešného dňa nebola ukončená, aj z dôvodu viacnásobného prerušenia daňového konania vo veci

kontroly oprávnenia nároku na vrátenie nadmerného odpočtu na DPH. Z uvedenej formulácie rozhodnutia správcu dane je zrejmé, že vychádzal v predmetnej veci z predpokladu, že kontrola oprávnenosti nadmerného odpočtu DPH je daňovým konaním.

Procesné predpisy, ktoré upravujú postup orgánov verejnej správy, zohľadňujú i zložitost' prejednávanej veci. Jeho postup upravuje zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov v znení neskorších predpisov, ktorý výslovne ustanovuje i lehoty na rozhodnutie v daňovom konaní. Vychádzajúc z vyššie uvedeného predpokladu možno konštatovať, že lehoty ustanovené v § 30a zákona o správe daní a poplatkov sú právne relevantné i vo vzťahu k dĺžke daňovej kontroly oprávnenosti nadmerného odpočtu DPH. Daňový úrad nemá možnosť neobmedzenej úvahy. Správca dane je povinný aj pri daňovej kontrole postupovať tak, aby neboli porušené ústavou zaručené práva daňovníkov. V zmysle ust. § 30a ods. 3, 4 zákona o správe daní a poplatkov je správca dane oprávnený písomne požiadať o primerané predĺženie zákonom ustanovenej lehoty orgán najbližšie nadriadený správcovi dane. Správca takto nepostupoval, nepožiadaval príslušný správny orgán o primerané predĺženie lehoty a v daňovej kontrole pokračoval z vlastnej úvahy. Tým porušil právo navrhovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

V zmysle § 2 ods. 1 zákona o správe daní a poplatkov sa v daňovom konaní postupuje v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, chránia sa záujmy štátu a obcí a dbá sa pritom na zachovávanie práv a právom chránených záujmov daňových subjektov a ostatných osôb zúčastnených v daňovom konaní. V zmysle ust. § 101 zákona o správe daní a poplatkov sa na daňové konanie nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní. Z uvedeného je zrejmé, že v konaní o správe daní je potrebné postupovať v súlade so zásadami a v lehotách upravených zákonom č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov.

V zmysle čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky môžu štátne orgány konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Právny poriadok v právnom štáte určuje postup orgánov verejnej správy tak, aby neboli porušované práva občanov. V zmysle čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s touto ústavou. Ustanovenia zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov (in concreto § 30a zákona) je teda potrebné vykladať a uplatňovať

v súlade s ústavným právom daňového subjektu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

V zmysle § 15 ods. 1 Zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov daňovou kontrolou zamestnanec správcu dane zisťuje alebo preveruje základ dane, alebo vznik daňovej povinnosti, a to u daňového subjektu alebo na inom mieste, kde to účel kontroly vyžaduje. Za daňovú kontrolu sa považuje aj kontrola oprávnenosti vrátenia dane alebo nadmerného odpočtu podľa osobitného predpisu. Vzhľadom na vyššie uvedené v spojení s účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov máme za to, že aplikáciu lehôt ustanovených v § 30a zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov pre činnosť správcu dane v daňovom konaní je potrebné vykladať i pre činnosť správcu v zmysle § 15 zákona o správe daní a poplatkov.

Právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa priznáva každému pred orgánom súdnej moci, ako aj pred orgánmi verejnej správy v rovnakej intenzite (I. ÚS 45/99, II. ÚS 62/99, II. 16/00). Oprávnená osoba má právo na taký postup orgánu s právomocou vo veci konať, ktorý je zbavený zbytočných prietáhov.

Každé základné právo a sloboda sa Ústavou Slovenskej republiky priznáva len v rozsahu účelu daného práva alebo slobody (II. ÚS 81/1999). Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadne svojich práv. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni (II. ÚS 26/95).

V našom prípade vrátenia nadmerných odpočtov nebolo do podania tohoto návrhu orgánom s právomocou vo veci konať právoplatne rozhodnuté. Existujúci stav právnej neistoty je znásobený rozhodnutím správcu dane č. : 694/2201/90508/2001 o predbežnom opatrení, ktorým nariaďuje daňovému subjektu Ing. A. J. – DTC povinnosť strpieť zadržanie uplatnených nadmerných odpočtov až do doby, pokiaľ nebude overený nárok na ich vrátenie vykonanou opakovanou kontrolou. Ako vyplýva z odpovede Daňového úradu Žilina I zo dňa 07. 09. 2001, správca dane považuje otázku nároku navrhovateľa na nadmerný odpočet za vybavenú práve týmto rozhodnutím.

Navrhovateľ je súkromným podnikateľom a absencia finančných prostriedkov z titulu zadržania nadmerného odpočtu na DPH v celkovej výške 3. 920. 000,- Sk znamená pre neho z hospodárskeho hľadiska katastrofálne následky. Aj v dôsledku uvedených skutočností navrhovateľ zmluvou o predaji podniku zo dňa 04. 02. 2000 odpredal svoj majetok firme spoločnosti E., s. r. o., Žilina a ukončil svoju podnikateľskú činnosť.“

Na základe opísaného skutkového a právneho stavu a dôvodov uvedených vo svojom podaní sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Právo Ing. A. J. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní pred Daňovým úradom Žilina I vo veci nároku na vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie mesiacov apríl 1997, máj 1997, jún 1999 porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky v súlade s čl. 127 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky prikazuje Daňovému úradu Žilina I vo veci nároku na vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie apríl 1997, máj 1997 a jún 1997 konať.

Právo Ing. A. J. podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť garantované čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky konaním Daňového úradu Žilina I vo veci nároku na vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie mesiacov apríl 1997, máj 1997, jún 1997 porušené bolo.

Ústavný súd zároveň v súlade s čl. 127 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky priznáva Ing. A. J. primerané finančné zadosťučinenie v celkovej výške 1 000 000,- Sk.“

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti je od 1. januára 2002 oprávnený rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ktorými fyzické osoby alebo právnické osoby namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd, vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola

vyhlásená spôsobom ustanovených zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Pokiaľ je o ochrane sťažovateľom označeného základného práva alebo slobody oprávnený konať alebo rozhodovať iný súd, ústavný súd jeho sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci. Uvedené platí v plnom rozsahu aj pre konanie v správnom súdnictve, v dôsledku čoho: „Ak navrhovateľ pred podaním návrhu na začatie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky nevyužije možnosť súdnej ochrany v správnom súdnictve podľa § 244 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku podaním správnej žaloby, nemožno tento postup nahradiť konaním pred ústavným súdom, ktorého právomoc je z tohto vylúčená“ (II. ÚS 60/01, II. ÚS 142/02).

Sťažovateľ poukázal na porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nečinnosťou (postupom) označeného štátneho orgánu a hoci argumentoval tým, že využil všetky právne prostriedky nápravy, ktoré mu priznáva platný právny poriadok Slovenskej republiky, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní jeho sťažnosti vychádzal z toho, že od 1. januára 2002 (a v súlade s novelou Občianskeho súdneho poriadku vykonanou zákonom č. 501/2001, t. j. súbežne s nadobudnutím účinnosti novely ústavy vykonanej ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z., ktorá upravila aj „novú“ sťažnosť v zmysle čl. 127 ústavy) sťažovateľ môže napadnúť nečinnosť (postup) Daňového úradu I Žilina žalobou v správnom súdnictve. Od účinnosti citovanej novely Občianskeho súdneho poriadku sa totiž rozšírila pôsobnosť správneho súdnictva aj na preskúmanie zákonnosti postupov vrátane nečinnosti orgánov verejnej správy (§ 244 ods. 1 až 3 Občianskeho súdneho poriadku). V dôsledku toho sa „rozšíril princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyjadrený v ustanovení čl. 127 ods. 1 ústavy (... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“ (II. ÚS 140/02).

Keďže právomoc správneho súdnictva v danej veci vylučuje právomoc ústavného súdu, bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa po jej predbežnom prerokovaní odmietnuť, tak ako to je uvedené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu práva sťažovateľa podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť podľa čl. 35 ods. 1 ústavy konštatuje, že toto právo nemá žiadnu príčinnú súvislosť s namietaným postupom Daňového úradu Žilina I a ani s namietaným porušením základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vzhľadom na uvedený výrok sa ústavný súd už nezaoberal zvyšnou časťou sťažnosti sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. októbra 2002